Kúty 11 - História a súčasnosť obce Kúty (1946-1949) - 11. časť :)

Venované pamiatke Jozefa Poláka, rodáka, obyvateľa a bývalého predsedu Miestneho národného výboru obce Kúty.

HISTÓRIA OBCE

Po roku 1945

- pôsobili v obci 4 politické strany: Komunistická strana Slovenska, Demokratická strana, Strana Slobody a Strana práce,

Pečiatka Národného výboru, Demokratickej strany a Strany Slobody

- bolo v obci 90 rádií, jedno osobné auto a 5 motocyklov.

Roku 1946

- vo voľbách získala najviac hlasov (1381) Demokratická strana. Komunisti získali 393 hlasov,

- predsedom MNV sa stal Štefan Mráz. Podľa zachovaného hodnotenia "*si vo funkcii dobre počínal*",

- so stavbou tkáčovne začal súkromník Ľudovít Sokolov,

- starý pán Polák už tretíkrát za život ohradil kútske futbalové ihrisko. V tom čase reprezentovali „farby“ Kútov aj dvaja futbalisti z rakúskeho Hohenau. V mužstve zakotvil pre súperov nebezpečný útočník Ján Kollár. Brankárovi Hodonína dal v jednom zápase dokonca tri góly,

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Futbalové mužstvo A-C Kúty v roku 1946

- do tohto roku hrali bábkové hry pre deti Jozef Polák a Anton Valla.

Ako sa hralo bábkové divadlo

Bábkové divadlo sa hralo vo vlastnoručne vyrobenom bábkovom divadle. Vlastné hry pre deti uvádzali vtedy šesťnásťročný Jozef Polák a jeho verný asistent a spolužiak z ľudovej školy Anton Valla. Z nazbieraného vstupného (20 a 50 halierového) si kúpili ručne poháňaný premietací aparát a baterku, ktorú neskôr nahradili elektrickou žiarovkou. Filmy lepili z kúskov získaných z riadneho kina, ktoré potom dokresľovali tušom. Jediným hudobným doprovodom takého predstavenia boli vlasné ústa alebo stará maďarská platňa prehrávaná na starom gramofóne.

Roku 1947 - v závode Sokolov - mechanické tkáčovne Kúty (MTK) - pracovali tkáči a tkáčky na 40 mechanických krosnách.

Roku 1948

- mala obec 3 253 obyvateľov,

- v Eisnerovom sborníku V. vyšla podrobná práca Ľ. Kraskovskej o výsledkoch výskumu v Kútoch. Sústredila sa v nej hlavne na publikovanie slovanského materiálu,

Jozef Polák prvýkrát hercom

- bola v Kútoch úspešne predvedená divadelná hra Ondrejko. Hlavnú úlohu stvárnil, v tom čase piatak ľudovej školy, Jozef Polák. Túto udalosť neskôr opísal takto: "Hrali sme samí chlapci: Jozef Jurica (Šnopeček) hral Aničku, Rudo Pavúček (Polka) starenku Rúbalku, Franta Vrábel mlynára Hrčku, atď. Ja som hral na husliach a zároveň spieval Tichú noc... Po predstavení som sa nevedel vyhnúť hlasom o mojej, malého chlapca výbornej hre. Bol som celý červený, ale nezradil som, že ja som len sláčikom ťahal a za kulisami skutočne hral na husliach pán učiteľ Granec. Neskôr som hral i v hrách plných zážitkov ako napríklad Juda Ben Hur, Dráma na gazdovstve, Maryša, Radúz a Mahuliena, Vstup do srdca zakázaný.".

Po februári 1948

- bola v obci iba jediná politická strana - Komunistická strana Slovenska. V tom čase mala 135 členov,

- predsedom MNV sa stal Marek Riška. Počas jeho pôsobenia vo funkcii "*sa v obci začalo dosť budovať a kládli sa aj požiadavky na vyššie orgány*",

- došlo k znárodneniu mnohých súkromných podnikov,

- bol zoštátnený závod Kovotvar,

- po znárodenení sa MTK stali súčasťou Slovenských bavlnárskych závodov Ružomberok,

- bol zrušený Karkulínkovej obchod s cementovým tovarom,

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Klement Gottwald na železničnej stanici v Kútoch

- prechádzal cez obec Klement Gottwald.

Benzínová pumpa v roku 1948
(stála oproti pekárni na námestí)

Roku 1949

- predsedom MNV sa stal Štefan Valúšek,

- vzniklo v obci prvé Jednotné roľnícke družstvo (JRD). Jeho členmi sa stali maloroľníci a robotníci. Z 12 veľkostatkárov sa členom družstva nestal nikto. Družstvo zaniklo v roku 1955,

- v jednom zo zápasov Záhorskej II. triedy porazili Kúty Záhorskú Ves 8:1. Góly za víťazov: Hések 5, Kazár a Pavlovič po 1. Domáci svojou dokonalou hrou úplne rozdrvili svojho súpera,

Ako sa hralo v roku 1949

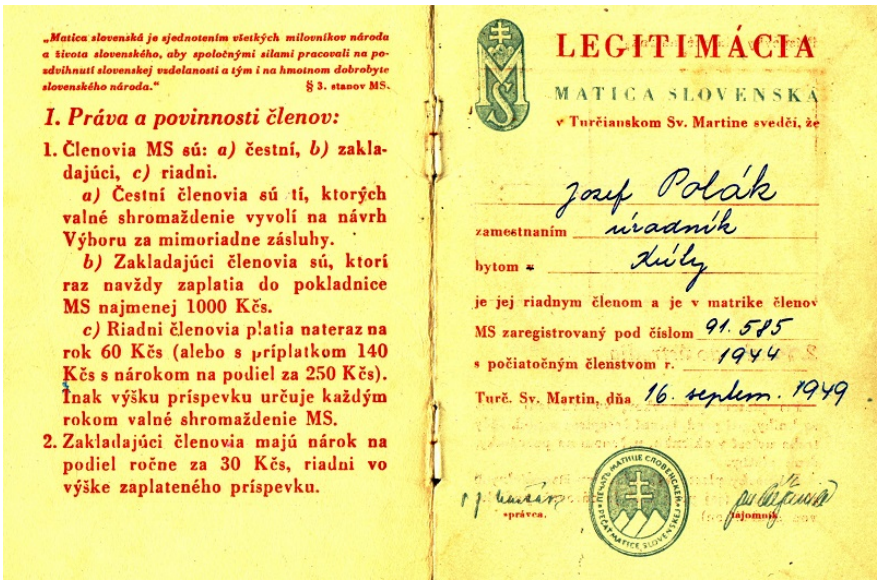
- o divadelnej hre "Obetovaná" naštudovanej krúžkom Radlinský v Kútoch napísal Jozef Polák do denníka Práca toto: "Bolo skutočne smiešne, keď si herci, najmä herečky, viedli na javisko svoje mamičky, ktoré sa potom pred začiatkom predstavenia hrnuli cez oponu na svoje miesta, keď herci nadvihovali oponu a nakukovali do hľadiska, alebo keď vychádzali medzi prestávkami von a ukazovali sa. Počas predstavenia bolo na

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

najvzdialenejšie miesta počuť najskôr šepkára a až potom herca. O spisovnej slovenčine škoda hovoriť. Vrcholom všetkého bolo, keď komik hral vážnu úlohu, keď milencovi dva razy zlyhala pištoľ a až na tretí krát sa mu konečne podarilo zastreliť sa, a keď sa okolo neho zbiehali ľudia, tak padla na nich kulisa. Nebolo preto divu, že sa obecenstvo na takejto dráme chytalo od smiechu za bruchá",

- 15. septembra - v bývalej židovskej krčme bola zriadená Nižšia stredná škola. Fungovala až do roku 1953. Jej prvým riaditeľom bol Ladislav Matlyašovský, posledným Michal Vavrinec,

- za účelom zaktivizovania kultúrnej činnosti založili Jozef Polák, Pavol Palkovič, bývalý učiteľ na Pedagogickom inštitúte v Trnave a Stanislav Vrba, bývalý knihovník v Kútoch, miestnu pobočku Matice slovenskej. V dôsledku nedorozumenia s vtedajšími miestnymi činiteľmi MNV a KSS v Kútoch, ktorí sa o poslaní Matice slovenskej nechceli dať presvedčiť a nazvali ju kolaborantským spolkom, sa organizácia po „ťažkých bojoch" rozpadla,

„Matica slovenská je sjednotením všetkých milovníkov národa a života slovenského, aby spoločnými silami pracovali na pozdvihnutí slovenskej vzdelanosti a tým i na hmotnom dobrobyte slovenského národa." § 3. stanov MS.

I. Práva a povinnosti členov:

1. Členovia MS sú: a) čestní, b) zakladajúci, c) riadni.
a) Čestní členovia sú tí, ktorých valné shromaždenie vyvolí na návrh Výboru za mimoriadne zásluhy.
b) Zakladajúci členovia sú, ktorí raz navždy zaplatia do pokladnice MS najmenej 1000 Kčs.
c) Riadni členovia platia nateraz na rok 60 Kčs (alebo s príplatkom 140 Kčs s nárokom na podiel za 250 Kčs). Inak výšku príspevku určuje každým rokom valné shromaždenie MS.
2. Zakladajúci členovia majú nárok na podiel ročne za 30 Kčs, riadni vo výške zaplateného príspevku.

LEGITIMÁCIA

MATICA SLOVENSKÁ

v Turčianskom Sv. Martine svedčí, že

Jozef Polák

zamestnaním úradník

bytom Kútoch

je jej riadnym členom a je v matrike členov MS zaregistrovaný pod číslom 91.585

s počiatočným členstvom r. 1944

Turč. Sv. Martin, dňa 16. septem. 1949

Legitimácia člena Matice slovenskej

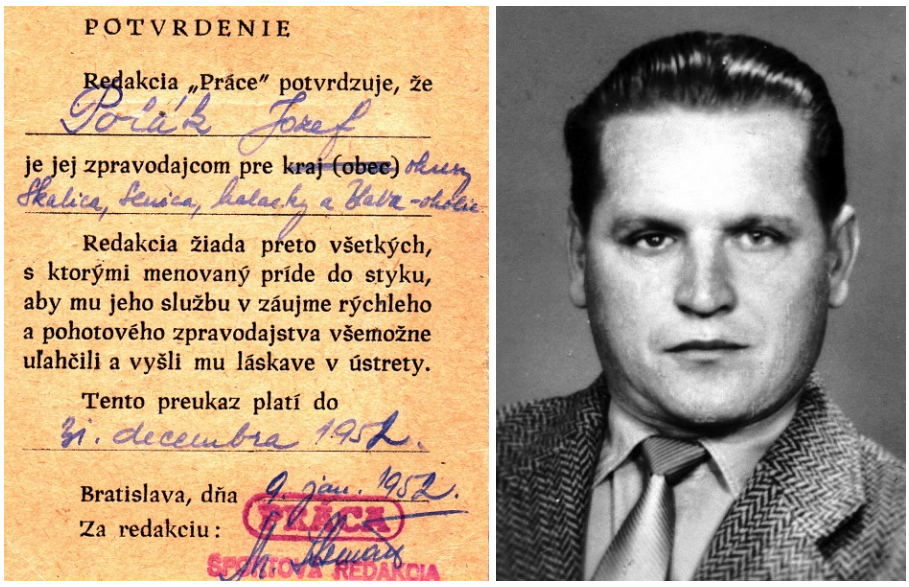
V rokoch 1949-1951 - bol predsedom divadelného krúžku požiarnikov Jozef Polák.

Po roku 1949 - sa najznámejším kútskym dopisovateľom celoslovenských denníkov, časopisov a okresného týždenníka stal Jozef Polák.

Aký bol Jozef Polák dopisovateľ

Pôvodne začal písať športové spravodajstvo pre denník Práca, neskôr aj do okresných novín vydávaných pod názvom Záhorák.

V roku 1949 sa stal športovým spravodajcom denníka Práca pre oblasť celého Záhoria[1].

POTVRDENIE

Redakcia „Práce" potvrdzuje, že

Polák Jozef

je jej zpravodajcom pre kraj (obec) okres Skalica, Senica, Holíč a Bílé Karpaty

Redakcia žiada preto všetkých, s ktorými menovaný príde do styku, aby mu jeho službu v záujme rýchleho a pohotového zpravodajstva všemožne uľahčili a vyšli mu láskave v ústrety.

Tento preukaz platí do

31. decembra 1952.

Bratislava, dňa 9. jan. 1952.

Za redakciu:

PRÁCA

ŠPORTOVÁ REDAKCIA

Legitimácia a fotografia redaktora denníka Práca

V čase pracovného pomeru v Lesnom závode v Malackách, v rokoch 1952-1954, založil a viedol mesačník Inovecký ťažbár.

V roku 1953 sa stal stálym dopisovateľom denníka Práca a aktívnym prispievateľom do časopisu ministerstva lesného hospodárstva Lesy a drevársky priemysel, kde sa, o dva roky neskôr, stal členom redakčnej rady.

V rokoch 1956-1958 bol ako jeden z najlepších dopisovateľov odmenený redakciou Hlasu ľudu.

Od roku 1958 prispieval i do časopisu Predvoj, týždenníka pre politiku, kultúru a hospodárstvo.

V roku 1959 vydalo Slovenské vydavateľstvo pôdohospodárskej literatúry prvé vydanie jeho knihy Bezpečnosť práce v lesnom hospodárstve. Jej druhé, doplnené vydanie z roku 1961 malo 216 stránok formátu A5 a obsahovalo 84 fotografií a kresieb.

V roku 1960 začali jeho články uverejňovať i Roľnícke noviny.

V roku 1962 sa stal okresným spravodajcom denníka Práca pre okres Senica.

Do roku 1967 sa jeho články objavili v denníku Smena, Pravda, časopisoch Lesy, drevo, papier, Les, Slovenka a Technické noviny.

V roku 1950

- bol predsedom MNV Ján Valúšek,

Hlavička dopisného papiera Matice slovenskej z roku 1950

- predseda divadelného krúžku požiarnikov Kúcan Jozef Polák a Lojzo Kiripolský z Plaveckého Štvrtka napísali komédiu v troch dejstvách „Tvrdohlavci ťažko chápu“. Matica slovenská hru vrátila na prepracovanie,

- v obci sa konal ľahkoatletický míting. Uskutočnili sa preteky v týchto disciplínach: beh na 60, 100, 200, 800 a 3 000 metrov, skok vysoký, skok ďaleký, vrh guľou, hod diskom, hod oštepom, štafetový beh na 4x600 a 4x100 metrov,

- v jednom zo zápasov Záhorskej II. triedy porazili Kúty Vysokú 12:0. “Bránky”[2] za víťazov dal Kollár 5, Pavlovič 4, Vávra II. 2 a Ralbovský 1. V tom istom roku bolo futbalové družstvo Kúty prvým, ktoré porazilo vedúce mužstvo tabuľky - Záhorskú Ves, výsledkom 2:1.

Až do roku 1950 - kedy bol založený národopisný súbor Kúcan a dva fungujúce divadelné krúžky[3], v obci úspešne pracovala tzv. Osvetová beseda.

[1] Bol ním až do roku 1952.
[2] Góly.
[3] Krúžok DHS a Radlinský.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania